

ประชากรอาเซียน ความเปลี่ยนแปลง
และความท้าทายของภูมิภาค

สักกรินทร์ นิยมศิลป์
สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

8 ส.ค. 2556

สมาคมนักข่าว
นิตยสารสื่อพิมพ์แห่ง
ประเทศไทย

จำนวนประชากรอาเซียน

- ปี 2556 อาเซียนมี ประชากร 610 ล้านคน = 9% ของประชากรโลก 7,077 ล้านคน
- ประเทศไทยมี ประชากร 64.6 ล้านคน มากเป็นอันดับที่ 4 ของอาเซียน รองจาก อินโดนีเซีย (250.4 ล้านคน), ฟิลิปปินส์ (99.9 ล้านคน), เวียดนาม (91.6 ล้านคน)
- เมียนมาร์ (49.6 ล้านคน), มาเลเซีย (30.3 ล้านคน), กัมพูชา (14.9 ล้านคน), ลาว (6.6 ล้านคน), สิงคโปร์ (5.3 ล้านคน) และบรูไน (4 แสนคน)

สัดส่วนประชากรตามกลุ่มอายุของประเทศอาเซียน ปี 2556

ประเทศ	ต่ำกว่า 15 ปี	16-64 ปี	65 ปีขึ้นไป
บรูไน	25.3	70.7	4.0
กัมพูชา	30.1	65.7	4.2
อินโดนีเซีย	26.1	68.1	5.8
ลาว	32.1	63.9	4.0
มาเลเซีย	29.1	65.6	5.3
เมียนมาร์	24.4	70.3	5.4
ฟิลิปปินส์	34.3	61.8	3.8
สิงคโปร์	15.6	73.9	10.5
ไทย	18.7	71.4	9.9
เวียดนาม	22.8	71.1	6.1

ปี 2556

- ไทยได้เข้าสู่สังคมสูงวัย (aged society) แล้ว และจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) ประมาณ ปี 2563 และจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) ประมาณปี 2573
  - สังคมสูงวัย (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป = 7-13.9%)
  - สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ - Complete aged society (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป = 14-19.9%)
  - สังคมสูงวัยระดับสุดยอด - Super aged society (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 20%)
- ประเทศอาเซียน ส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย แต่กำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยเช่นกัน
  - อินโดนีเซีย เมียนมาร์ มาเลเซีย สูงวัยปี 2563 สูงวัยสมบูรณ์ปี 2583
  - บรูไน มาเลเซีย สูงวัยปี 2563
  - กัมพูชา ลาว และฟิลิปปินส์สูงวัยปี 2573

ปี 2583

- คาดว่า ในปี 2583 อาเซียนจะมีประชากร 728 ล้านคน หรือร้อยละ 8 ของประชากรโลก 9,000 ล้านคน
- สัดส่วนประชากรวัยเยาว์จะลดลงจากร้อยละ 26 เป็นร้อยละ 19
- สัดส่วนประชากรวัยแรงงานจะลดลงจากร้อยละ 68 เป็นร้อยละ 67
- สัดส่วนประชากรสูงวัยจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6 เป็นร้อยละ 15

อัตราเจริญพันธุ์ (TFR)

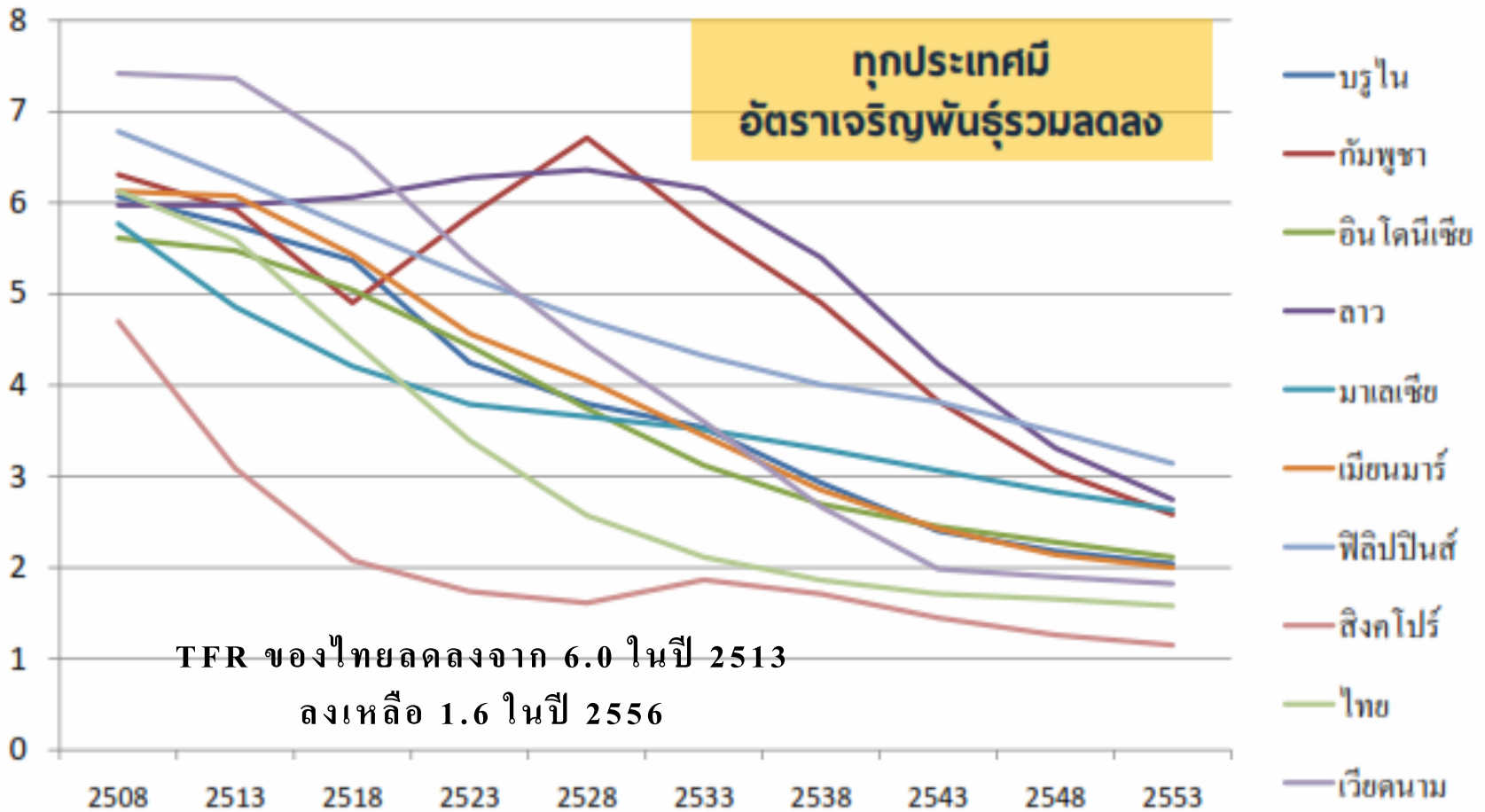
พ.ศ. 2553

- ฟิlipปินส์ มีอัตราเจริญพันธุ์รวมสูงที่สุด TFR = 3.3
- สิงคโปร์ มีอัตราเจริญพันธุ์รวมต่ำที่สุด TFR = 1.2

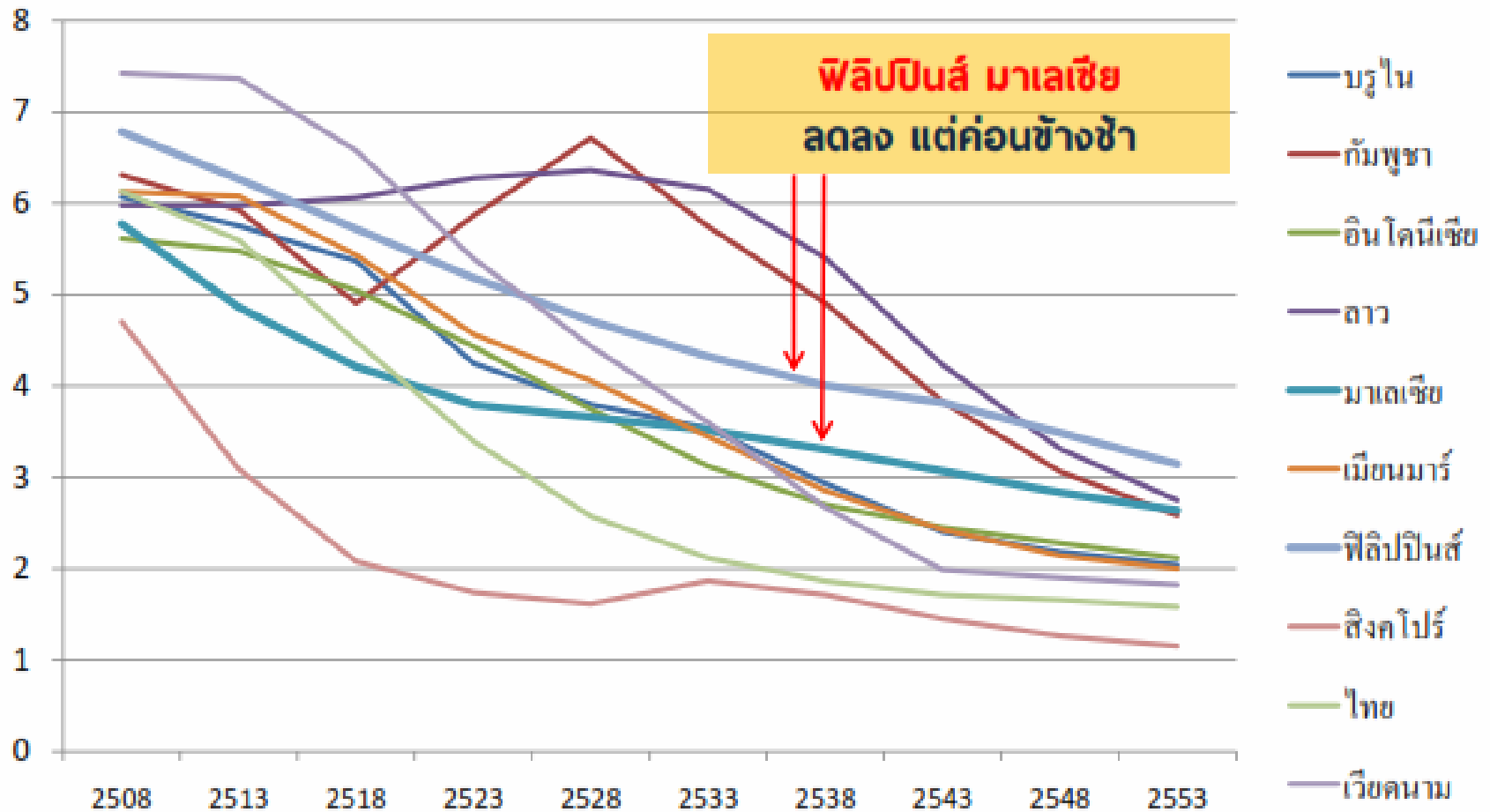
ระดับภาวะเจริญพันธุ์	ประเทศ	อัตราเจริญพันธุ์รวม
ภาวะเจริญพันธุ์สูง	ลาว ฟิlipปินส์ กัมพูชา	> 3
ภาวะเจริญพันธุ์ปานกลาง	มาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมาร์ เวียดนาม บรูไน	2.6 – 2.0
ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ	ไทย	1.6
ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำมาก	สิงคโปร์	1.2

อัตราเจริญพันธุ์รวม (Total Fertility Rate=TFR) = จำนวนบุตรเฉลี่ยที่ผู้หญิงคนหนึ่งจะมีตลอดวัยเจริญพันธุ์ของตน

TFR ลดลงต่อเนื่อง

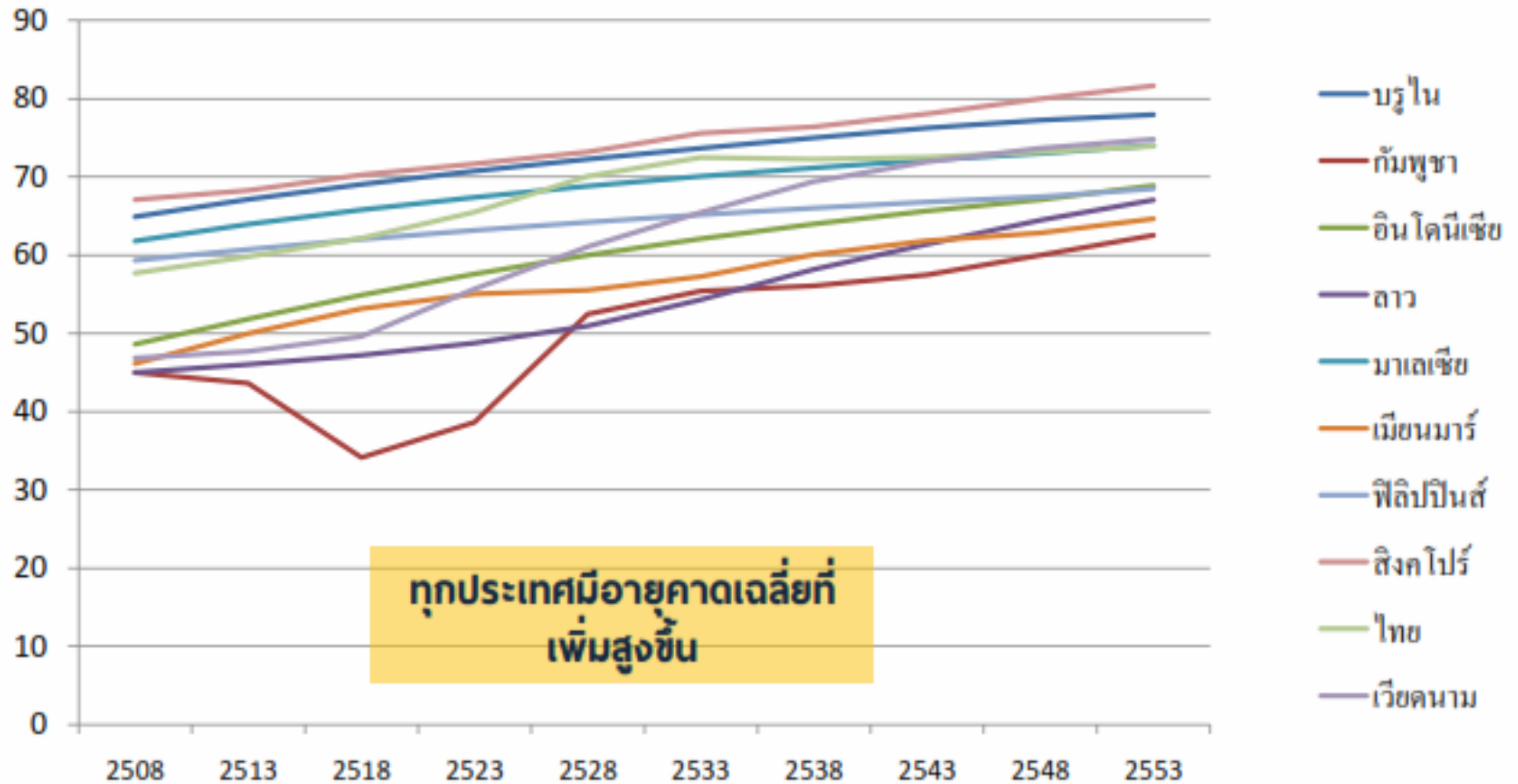

ประเทศที่ TFR ลดลงช้า

อายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

อายุเฉลี่ย

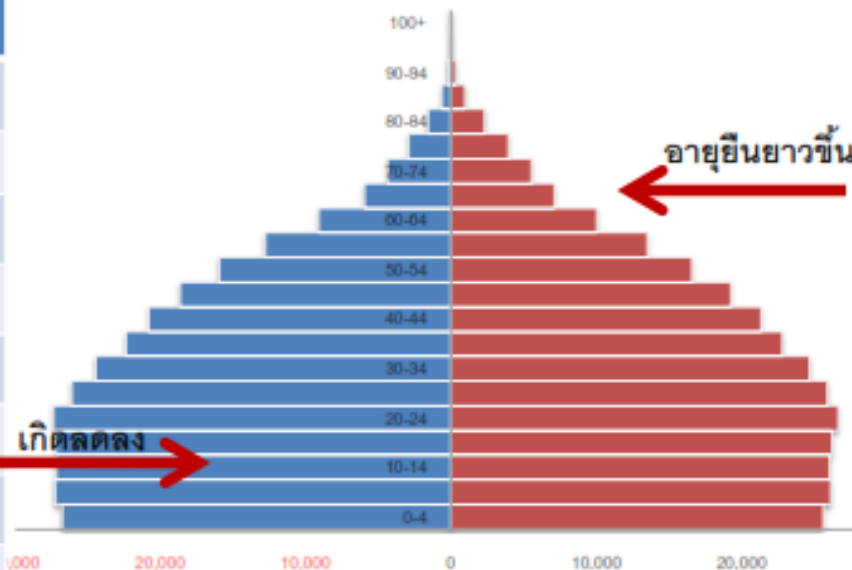
พ.ศ. 2553

- สิงคโปร์ มีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดสูงที่สุด 81 ปี
- กัมพูชา มีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดต่ำที่สุด 62 ปี

ระดับอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด	ประเทศ	อายุที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่
อายุคาดเฉลี่ยสูงมาก	สิงคโปร์	> 80 ปี
อายุคาดเฉลี่ยสูง	บรูไน เวียดนาม ไทย มาเลเซีย	70-79 ปี
อายุคาดเฉลี่ยปานกลาง	อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ลาว เมียนมาร์ กัมพูชา	60-69 ปี

โครงสร้างอายุของประชากรอาเซียน

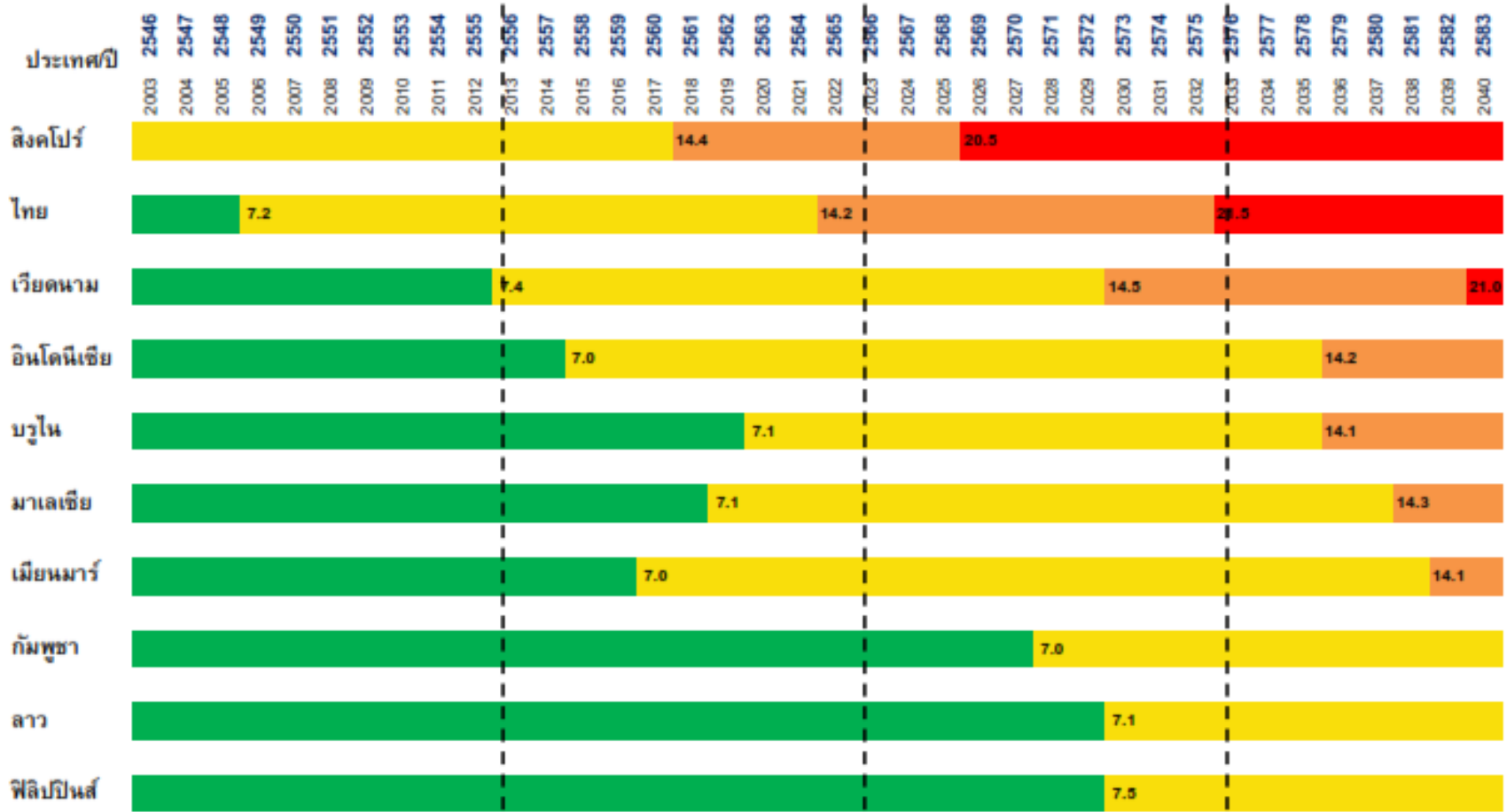
ประชากรอาเซียน พ.ศ. 2556 (พันคน)

อัตราเจริญพันธุ์รวม		
ประเทศ	2503	2553
บรูไน	6.4	2.1
กัมพูชา	6.3	2.8
อินโดนีเซีย	5.7	2.2
ลาว	6.0	3.0
มาเลเซีย	6.2	2.7
เมียนมาร์	6.0	2.1
ฟิลิปปินส์	7.3	3.3
สิงคโปร์	6.3	1.3
ไทย	6.1	1.6
เวียดนาม	6.8	1.9

อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด		
ประเทศ	2503	2553
บรูไน	60.9	77.5
กัมพูชา	41.4	61.5
อินโดนีเซีย	43.1	67.9
ลาว	43.4	66.1
มาเลเซีย	58.1	73.4
เมียนมาร์	41.2	63.5
ฟิลิปปินส์	57.1	67.8
สิงคโปร์	64.0	80.6
ไทย	53.8	73.6
เวียดนาม	42.9	74.3

ความเร็วของการเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศในประชาคมอาเซียน

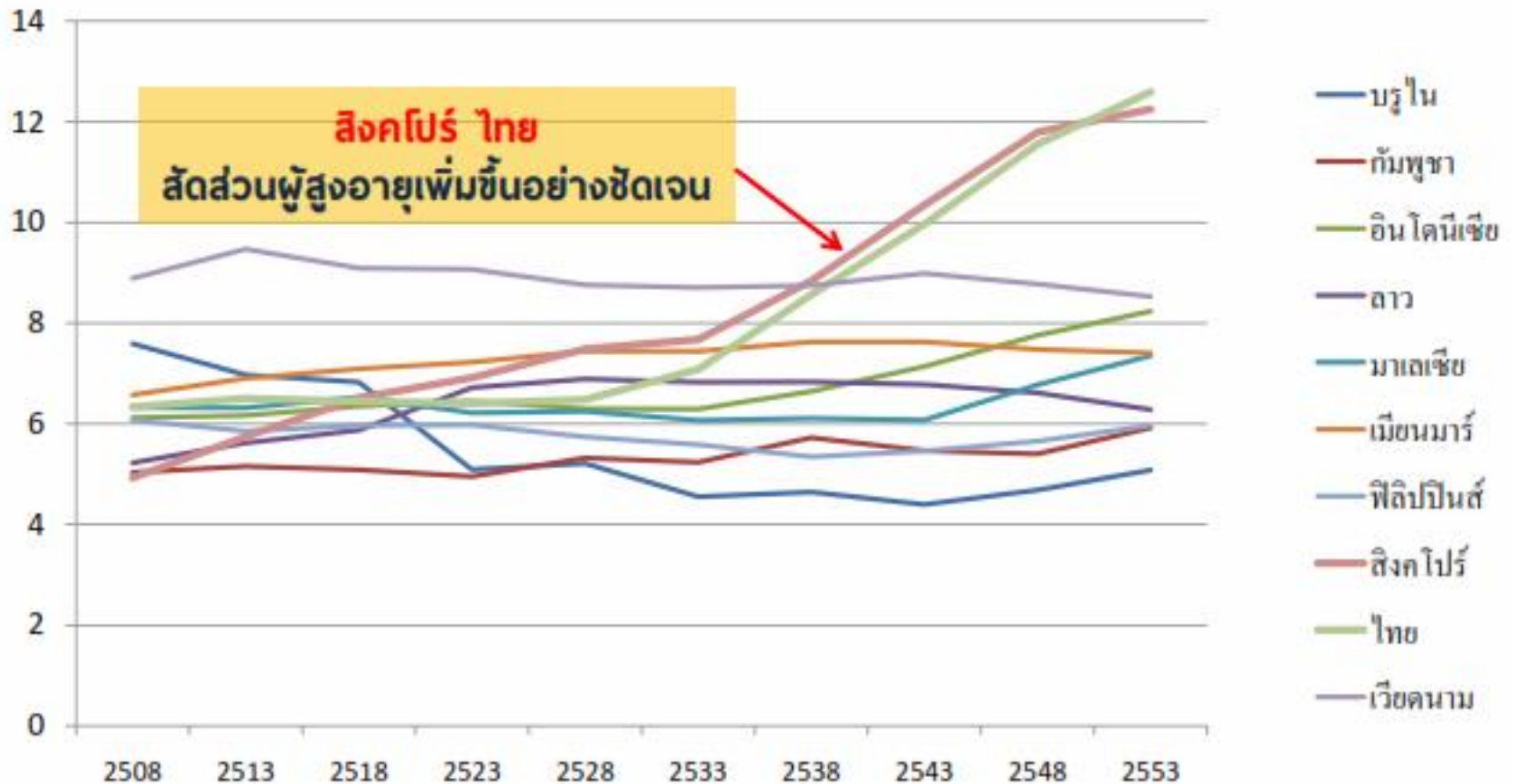
ก่อนเข้าสู่สังคมสูงวัย (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป ต่ำกว่า 7%)

เข้าสู่สังคมสูงวัย - Aged society (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป = 7-13.9%)

เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ - Complete aged society (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป = 14-19.9%)

เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด - Super aged society (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่า 20%)

สิงคโปร์และไทยกับสังคมสูงวัย

ร้อยละของประชากรวัย 65 ปีขึ้นไปในประเทศอาเซียน ปี 2556-2583

ประเทศ	2556	2573	2583	อายุเฉลี่ย 2583
บรูไน	4.8	11.3	16.5	37.7
กัมพูชา	4.6	7.9	10.4	34.9
อินโดนีเซีย	6.6	11.9	17.2	38.5
ลาว	4.6	7.1	10.0	34.7
มาเลเซีย	5.9	11.5	14.7	34.6
เมียนมาร์	6.1	10.9	15.6	39.4
ฟิลิปปินส์	4.3	7.5	9.9	29.8
สิงคโปร์	12.3	27	35.1	48.9
ไทย	11.3	20.2	26.2	44.8
เวียดนาม	7.4	14.5	21	43.2
รวม	6.8	13	17.7	38.7

อัตราเกือหนุนระหว่างประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุ

ประเทศไทย

ผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป :	ประชากรอายุ 15-64 ปี	
2556	 : 	7.2
2563	 : 	5.4
2573	 : 	3.5
2583	 : 	2.5

อาเซียน

ผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป :	ประชากรอายุ 15-64 ปี	
2556	 : 	9.9
2563	 : 	8.0
2573	 : 	5.5
2583	 : 	3.8

อัตราเกือหนุน = (จำนวนประชากรวัยแรงงาน อายุ 15-64 ปี) / (ประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป)

ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-64 ปี)

ประชากรอาเซียน (ล้านคน)	
2556	412
2563	450
2573	480
2583	484

	ประชากรไทย (ล้านคน)	ประชากรในประเทศ ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และ เวียดนาม (ล้านคน)
2556	46	113
2563	46	120
2573	44	127
2583	39	127

สรุปวิเคราะห์ ความท้าทาย

- ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน
  - สัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลง
  - นโยบายการเกษียณอายุ
  - พัฒนาคูณภาพแรงงาน
- แรงงานข้ามชาติ
  - นโยบายการเปิดตลาดแรงงาน
  - MOU
  - อุปสงค์และอุปทาน
- นโยบายพหุสังคม
  - ปัญหาอคติและการเลือกปฏิบัติ
  - นโยบาย local integration, etc.

- ผลกระทบด้านการเงิน การคลัง
  - ระบบประกันสังคม
  - กองทุนบำเหน็จบำนาญ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
  - โครงสร้างภาษี
- ภาระของประชากรวัยแรงงาน
  - ประเด็นทางสังคม
  - ภาระด้านภาษี
- การปรับตัวทางธุรกิจ
- บทบาทของชุมชนและเครือข่ายสังคม

เอกสารอ้างอิง

- การสู้งวัยของประชากรอาเซียน ดร. จงจิตต์ ฤทธิรงค์ ดร. ศุภธิดา ชวนวัน ศาสตราจารย์ ดร. ปราโมทย์ ประสาทกุล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล งานประชุมวิชาการระดับชาติ “ประชากรและสังคม 2556” ครั้งที่ 9 ประชากรและสังคมในอาเซียน: ความท้าทายและโอกาส 1 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร
- ประชากร เศรษฐกิจ และอนาคตของอาเซียน ดร.มนสิการ กาญจนะจิตรา การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ประชากรและสังคมในอาเซียน: ความท้าทายและโอกาส 1 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

THANK YOU